Проект на Закон за веригата на доставки на земеделски продукти и храни

Министерство на земеделието и храните
Март 2025

Цели

Проектът цели:

- справедливо разпределение на добавената стойност по веригата за доставки;
- постигане на баланс и прозрачност в търговските отношения между участниците във веригата на доставки;
- подобряване на достъпа до информация и проследимостта, регулиране на търговските практики.

Обхват

Проектът урежда:

- организация на отношенията между участници по веригата на доставки на земеделски продукти и храни (веригата на доставки);
- правила за определяне на надценка във веригата на доставки;
- правила за промоции и реклами във веригата на доставки;
- създаването и функции на обсерватория на веригата на доставки;
- административнонаказателни разпоредби при неизпълнение на изискванията.

Приложно поле

- **Прилага се** за физически и юридически лица, които осъществяват дейност по веригата на доставки на територията на Република България
- **Не се прилага** по отношение на:

- търговията с тютюн, коноп (канабис), цвят на маслодайна роза, лозаро – винарски продукти и фуражи;
- търговията със земеделски продукти и храни на стокови борси, тържища и пазари на произодители;
- публични организации, учебни заведения или социални учреждения и юридически лица съгласно Закона за вероизповеданията.

Изкупуване на първични земеделски продукти

Проектът регламентира:

- изкупуването на първични земеделски продукти от техния производител, като първа продажба на едро;
- изискванията към първите изкупвачи и задължителна регистрация в поддържан от МЗХ регистър;
- задължителни писмени договори за изкупуване на първични земеделски продукти; въвежда се минимален срок на действие на договорите от най-малко 6 месеца;
- уреждат се реквизитите на договорите;
- критерии за определяне на цената на първичните земеделски продукти в съответствие с Регламент 1308/2013. Цената следва да е не по-ниска от производствените разходи и да включва не по-малко от 10% надценка от размера им.

Търговия със земеделски продукти и храни след първично изкупуване

Проектът регламентира:

- задължителни писмени договори и при търговията със земеделски продукти и храни след първичното изкупуване;
- задължително писмено договаряне на всички условия за промоции и реклами още при сключването на договора;
- електронна система към МИИ за проследимост на веригата за доставки, която да съдържа информация относно среднопретеглените цени по цялата верига на доставки;
- задължителна регистрация в системата на търговците на земеделски продукти и храни, като изкл. е въведено за търговците с годишен оборот до 20 млн. лв. за последната календарна година.

Задължителни български продукти във веригите от магазини в страната

Предвижда се поне 50% от асортимента на предлаганите във веригите от магазини с 10 и повече търговски обекта в цялата страна:

- мляко и млечни продукти, с изключение на имитиращи продукти;
- прясно месо от едри и дребни преживни животни;
- свине и птици;
- яйца;
- пчелен мед;
- сезонни плодове и зеленчуци

да бъдат български и да се продават на обособени за целта места;

Максимални нива на надценки на земеделски продукти и храни

Проектът въвежда максимални търговски надценки върху стойността (без ДДС) на земеделски продукти и храни, определени в списък, който ще бъде приет с Решение на Министерския съвет:

- за преработвател - не повече от 20% върху крайната цена на продукта;
- за търговци на едро по цялата верига на доставки - не повече от 10% от данъчната основа съгласно чл. 26 от ЗДДС;
- за търговци на дребно с оборот над 20 млн. лева - не повече от 20% от данъчната основа определена съгласно чл. 26 от ЗДДС;
- За земеделски продукти и храни, внос от трети страни, които не се въвеждат в процеса на преработка/клане, търговската надценка е не повече от 10% от данъчната основа определена съгласно чл. 55, ал. 1 от ЗДДС.

Максимални нива на промоционалните отстъпки, маркетинг, реклама и други промоционални услуги

Проектът въвежда следните максимални нива на промоционалните отстъпки, маркетинг, реклама и други промоционални услуги:

- при покупко-продажба на земеделски продукти и храни към краен потребител промоционалните отстъпки не трябва да надвишават 25% от обема или оборота, предварително определени от страните.
- при покупко-продажба на земеделски продукти и храни между доставчик и търговец на дребно услугите, свързани с маркетинг, реклама, логистика и др. услуги за промотиране, не могат да надвишават 10% от общата доставна цена за съответния продукт. Това правило се прилага по отношение на търговци на дребно с оборот над 20 млн. лева.

Обсерватория на веригата на доставки

Създава се обсерватория на веригата на доставки към Министерския съвет, която:

- включва представители на министерството на финансите, министерството на икономиката и индустрията, министерството на земеделието и храните, комисията за защита на конкуренцията, комисията за защита на потребителите, националния статистически институт, национална агенция за приходите, агенция „митници“ и комисията по стокови борси и тържища;
- изследва производствените разходи на етапа на селскостопанското производство, разходите за преработка и разходите за дистрибуция по цялата верига за доставки на земеделски продукти и храни, както и разпределението на добавената стойност по цялата верига за доставки на земеделски продукти и храни;
- изготвя доклади за всяко тримесечие за изследваните продукти по сектори със съответните производствени разходи и се предвижда да внася в Народното събрание годишен доклад за състоянието на функционирането на веригата на доставки на земеделски продукти и храни.

Административнонаказателни разпоредби

Проектът на закона регламентира различни състави на неизпълнение на задължения, произтичащи от закона, за които са предвидени глоби и имуществени санкции, включително и завишени стойности за повторни нарушения, както и стимул за доброволно плащане чрез процентно намаление от установената санкция;

Административно-наказващите органи са директорите на ОДЗ към МЗХ, БАБХ или председателят на Комисията за защита на потребителите, съобразно техните правомощия.

Преходни и заключителни разпоредби

Срокът за прилагане на търговските надценки, на максималните нива на отстъпки, маркетинг, реклама и други промоционални услуги, както и на специфичните изисквания за асортимент на българска продукция е една година от влизане в сила на закона. Може да се определи нов срок с акт на МС.

В едномесечен срок от влизане в сила на закона Министерски съвет следва да приеме списъците за земеделските продукти и храни за които се прилагат уредените търговски надценки;

В едногодишен срок от влизане в сила на закона:

- министърът на земеделието и храните следва да въведе в действие публичния регистър на първи изкупвачи;
- министърът на икономиката и индустрията следва да въведе в действие електронната система за проследимост на веригата за доставки на земеделски продукти и храни.

Изменение на други закони

- В **Закона за защита на конкуренцията** по предложение на КЗК - обща клауза за забрана на всяко действие или бездействие на купувач в отношенията с доставчик във веригата за доставка, което е в противоречие с добросъвестната търговска практика и уврежда или може да увреди интересите на доставчика.

- В **Закона за стоковите борси и тържищата** по предложение на ДКСБТ - издаване на фактура за всяка сделка, сключена на стоково тържище или пазар на производители. Премахва се възможността физически лица, регистрирани по ЗПЗП, да продават на стокови тържища и пазари на производители (По смисъла на чл. 3а от ЗСБТ *„Пазарът на производителите е място и инфраструктура за търговия на едро с налични храни и цветя, където стоката от земеделски производители може да се манипулира, окачествява, етикетира и партидизира за по-нататъшна продажба на вътрешния пазар или за износ“).*

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!